

Αξιολογήσεις, ερευνητές, πανεπιστήμια

ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΚΟΛΙΣΗ*

» Ο προβληματισμός για την καθιέρωση του θεσμού της αξιολόγησης εισέβαλε πρόσφατα την κοινωνία μας στη συζήτηση για τα πανεπιστήμια.

Όλοι έχουμε αρχίσει να συνειδητοποιούμε ότι η καθιέρωση ενός διαφανούς και αξιόπιστου θεσμού αξιολόγησης σε διάφορους τομείς απασχόλησης θα μπορούσε να αποτελέσει ένα εργαλείο για την εφαρμογή της πολυπόθητης αξιοκρατίας στον τόπο. Δεν το κρύβω ότι ήμουν ένας από εκείνους που δεν τους πολύμαρσα η κάθετη αντίθεση της τότε ΠΟΣ-ΔΕΠ με την αξιολόγηση των ΑΕΙ. Σκεφτόμουν μήπως θα έπρεπε να υποχωρήσουμε και να δεχθούμε την αξιολόγηση, έστω και μόνο για να δείξουμε ότι η πραγματικά ένοχη για το όποιο επίπεδο των ΑΕΙ είναι η κρατική πολιτική και υποχρηματοδότηση. Ωστόσο, συμμεριζόμενοι απολύτως την επιφυλακτική συναδέλφων ότι αυθαίρετη αξιολόγηση σε κέλυρα αφερέγγυων μπορεί να αποτελέσει εργαλείο μοναδικής καταστροφής.

Στον χώρο των Ερευνητικών Κέντρων, από την άλλη, παρά τους όποιους προβληματισμούς, οι ερευνητές έχουν αποδεχθεί τον θεσμό των αξιολογήσεων από την πολιτεία εδώ και 15 περίπου χρόνια. Έχουν υποβληθεί ήδη σε τρεις αξιολογήσεις από διεθνείς επιτροπές που κρίνουν, εννοείται με κριτήρια προηγμένων επιστημονικά χωρών, την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της δουλειάς τους σε επίπεδο δημοσιεύσεων, διαθεσίμων υποδομών, χρηματοδοτήσεων που έχουν αποσπάσει, συνεργασιών και, τέλος, προγραμματισμού της εργασίας τους για την επόμενη πενταετία.

Θα ήταν εύλογο κανείς να αντιτάξει το προφανές, ότι δηλαδή είναι άνισοι οι ερευνητές και τα Ινστιτούτα τους να συγκρίνονται με τα αντίστοιχα στην Ευρώπη και την Αμερική, όταν λειτουργούν, δυστυχώς, κάτω από συνθήκες αδιαφορίας, για να μην πω εγκατάλειψης από το κράτος. Ας μην ξεχνάμε ότι στη χρηματοδότηση για την έρευνα κατέχομε μια από τις τελευταίες θέσεις στην Ευρώπη των «27».

Παρ' όλα αυτά, από την εμπειρία μου στον χώρο αυτό ως διευθυντής του Ινστιτούτου Βιολογικών Ερευνών & Βιοτεχνολογίας του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΙΒΕΒ) μπορεί να βεβαιωθεί ότι και οι αξιολογήσεις έχουν προχωρήσει στον χώρο της έρευνας και η επιστημονική εργασία πολλών ελληνικών ερευνητικών ομάδων χαιρεί της διεθνούς καταξίωσης.

Συγκεκριμένα, στην τελευταία αξιολόγηση του Ερευνητικού Ιστού της χώρας, που οργανώθηκε από τη Γε-

νική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, το 2005, το ΙΒΕΒ πήρε από διεθνή επιτροπή Αμερικανών, Γερμανών, Ισπανών και Ισραηλινών επιστημόνων 4,8 στα 5 και κατατάχθηκε πρώτο από τα Ινστιτούτα της Βιολογίας της περιοχής Αττικής (7) και δεύτερο πανελλαδικά (επί συνόλου 10).

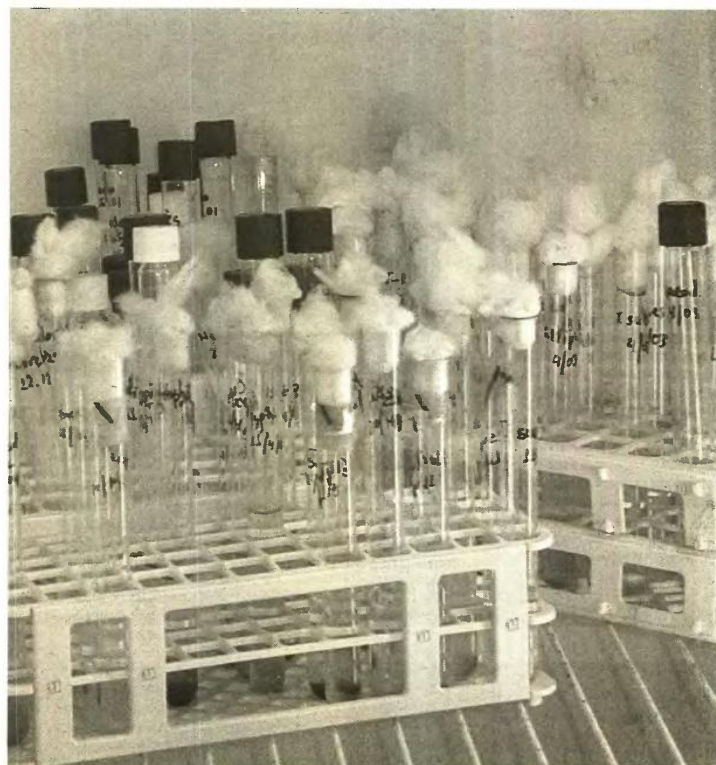
Για τους ερευνητές, η αξιολόγηση είναι στενά συνυφασμένη με τις δραστηριότητές τους, είτε αναφέρεται στη δημοσίευση αποτελεσμάτων σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά, που γίνεται ύστερα από έγκριση από επιτροπή κατά τεκμήριο των κορυφαίων του κλάδου, είτε αναφέρεται στην επι-

Τη στιγμή που όλοι σε παγκόσμιο επίπεδο προσβλέπουν στην πολυθεματική, διαδραστική ανάπτυξη της επιστήμης και τεχνολογίας για την επίλυση κυρίαρχων προβλημάτων του σύγχρονου ανθρώπου και την προστασία του πλανήτη, στη χώρα μας κυριαρχεί η αλαζονική εμμονή σε αναχρονιστικές απόψεις για την έρευνα και η αυταρχική διαχείριση της εξουσίας για την επιβολή τους

νική έκβαση μιας ερευνητικής πρότασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο πάντα ενός έντονου ανταγωνισμού με χώρες προηγμένες στον κλάδο τους.

Πώς να εξηγήσει κανείς το παράδοξο ότι ειδικά αυτός ο κλάδος των εργαζόμενων στην έρευνα πλήττεται στις μέρες μας με τον πιο αυταρχικό τρόπο από κυβερνητικές αποφάσεις που ελήφθησαν ερήμην του. Πώς να εξηγήσει την υπονόμευση του Ιδίου του θεσμού των αξιολογήσεων, αφού

το ΙΒΕΒ, με ιστορία 35 χρόνων, με συνολικά 80 εργαζόμενους ερευνητές, τεχνικούς/διοικητικούς υπαλλήλους, μεταπτυχιακούς και μεταδιδακτορικούς σπουδαστές και με την ανάδειξη του σε Κέντρο Αριστείας στην Αττική το 2005, διαλύεται με απόφαση του ΥΠΙΑΝ «στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης του ερευνητικού ιστού» και συγχωνεύεται με Ινστιτούτα άλλου κέντρου, που είτε τοποθετήθηκαν χαμηλότερα στην αξιολόγηση είτε δεν αξιολογήθηκαν καθόλου, επειδή είναι ολιγομελή και νεότευκτα.

Όλα αυτά δε, ενώ το ΥΠΙΑΝ επαναλαμβάνει σε κάθε του ανακοίνωση ότι στηρίζει τις αποφάσεις του στις τελευταίες αξιολογήσεις. Αν μη τι άλλο, οι άνθρωποι που κάνουν αυτές τις εισηγήσεις δεν έχουν καμία σχέση με την έρευνα, δεν εσθονιά τις προτάσεις των ερευνητών και έχουν αρκετό θάρρος για να χαράξουν στρατηγική για την ερευνητική πολιτική της χώρας ερήμην τους. Τη στιγμή που όλοι σε παγκόσμιο επίπεδο προσβλέπουν στην πολυθεματική, διαδραστική ανάπτυξη της επιστήμης και τεχνολογίας για την επίλυση κυρίαρχων προβλημάτων του

σύγχρονου ανθρώπου και την προστασία του πλανήτη, στη χώρα μας κυριαρχεί η αλαζονική εμμονή σε αναχρονιστικές απόψεις για την έρευνα και η αυταρχική διαχείριση της εξουσίας για την επιβολή τους.

Ακόμη δε χειρότερα, σύμφωνα με διάφορες φήμες και διάφορα σενάρια που κυκλοφορούν και προσπαθούν να εξηγήσουν τα ανεξήγητα, φαίνεται η ανάπτυξη της έρευνας να είναι το τελευταίο που απασχολεί τους υπεύθυνους. Άλλοι μιλάνε για βλέψεις στο κτήριο του ΕΙΕ, άλλοι για επιστημονικά ιδιαιτελείς προσπάθειες ημέτερων να επωφεληθούν μέσα στην αναμπουμπούλα, και άλλα τέτοια μοντέρνα και επιστημονικά κριτήρια.

Δεν θέλω να επιμείνω στα κίνητρα αυτής της πολιτικής -εξάλλου έχουν γραφεί πολλά για τις ατεκμηρίωτες και αντιεπιστημονικές προτάσεις της ΓΓΕΤ-, αλλά να προκαλέσω έναν προβληματισμό για τις αξιολογήσεις και τις επιπτώσεις τους, που ενώ στην έρευνα υποσκάπτονται και αποξιώνονται από την ίδια την κυβέρνηση, στην ανώτατη παιδεία παρουσιάζονται ως ένας από τους πυλώνες της αναμόρφωσης των πανεπιστημίων.

Χρησιμοποιώ ένα αυθαίρετο, αλλά αναλογικά αντίστοιχο παράδειγμα για να καταλάβουμε καλά τι πάει να γίνει στα ερευνητικά κέντρα: Ύστερα από αξιολογήσεις, λέει, των ΑΕΙ και σε αντίθεση με τα αποτελέσματα να αποφασίσει το υπουργείο Παιδείας παίρνοντας υπόψη εισηγήσεις «σοφών» να διαλύσει και να συγχωνεύσει τα Τμήματα της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του ΕΜΠ με το Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας Υπολογιστών του Πανεπιστημίου της Πελοποννήσου, για λόγους οικονομίας, τον γραμματέα να λέει χαριεπιδόμενος στους δημοσιογράφους ότι διαμαρτυρείται ο πρόεδρος των Ηλεκτρολόγων Μηχανολόγων του ΕΜΠ επειδή χάνει το δοβλέτι του.

Είναι δύσκολο να τους πάρουμε στα σοβαρά, όμως, η καταστροφή που θα προκαλέσουν στην έρευνα θα μας γυρίσει πολλά χρόνια πίσω.

* Ο Φραγκίσκος Κολίσις είναι καθηγητής ΕΜΠ, διευθυντής του Ινστιτούτου Βιολογικών Ερευνών και Βιοτεχνολογίας / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών